

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา

5.1 ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของสถานที่ท่องเที่ยว

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยต่อยอดจากโครงการวิจัย เรื่องเพชรบุรี ประตูลู่สู่อนาคต สาระสนเทศ ข้อมูลประวัติศาสตร์เมืองเพชรบุรีก่อนพุทธศักราช 2475 และงานวิจัยของ คมสัน ศิริวงศ์วัฒนา และคณะ (2561) เรื่อง นวัตกรรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์: กรณีศึกษา อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี คณะนักวิจัยจึงได้นำแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการกล่าวถึงมาดำเนินการจัดกลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ได้ โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกัน และความเหมือนของกิจกรรม หรือเหตุการณ์สำคัญในอดีตจากที่มีข้อมูล โดยมีข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่เป็น ข้อมูลวัดและวังทั้งหมด 26 แห่ง ประกอบด้วยวัด 18 แห่ง วัง 4 แห่ง และสถานที่สำคัญ 4 แห่ง สามารถนำองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ไปใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว การสร้างเอกลักษณ์เมืองให้โดดเด่นยิ่งขึ้น รวมถึงการอนุรักษ์สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของจังหวัดเพชรบุรีได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี ทั้งนี้ แผนงานการวิจัยในระยะต่อไป คณะนักวิจัยจะได้ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำการคัดเลือกสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์เพื่อนำไปพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการวิจัยและพัฒนา ระบบสารสนเทศทางประวัติศาสตร์เพื่อสนับสนุนกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีโดยผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในปัจจุบัน

สรุปผลการวิจัย

1. การประเมินและคัดเลือกสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรีที่สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้

ผลจากการคัดเลือกสามารถกำหนดสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ทั้ง 26 แห่ง ได้ดังนี้ เป็นสถานที่สำคัญทางโบราณสถาน จำนวน 3 แห่ง เป็นสถานที่ตั้งดงามงานศิลป์ จำนวน 5 แห่ง เป็นสถานที่ที่มีเครื่องรางของขลังศักดิ์สิทธิ์ จำนวน 6 แห่ง เป็นสถานที่งานช่างเมืองเพชรบุรี จำนวน 14 แห่ง และเป็นสถานที่การเสด็จประพาสเพชรบุรีของพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 4-6 จำนวน 9 แห่ง

ผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ พบว่า สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดเพชรบุรีที่อยู่ในเกณฑ์คุณภาพคะแนนมาตรฐานระดับดีเยี่ยม มีทั้งหมด 7 แห่ง คะแนนมาตรฐานมากที่สุดคือ พระนครคีรี ร่องลงมาได้แก่ พระรามราชนิเวศน์ พระราชินีเวศน์ มฤคทายวัน วัดมหาธาตุ เขาหลวงและถ้ำหลวง วัดเขابันไดอิฐ และหาดเจ้าสำราญ ตามลำดับ อยู่ในเกณฑ์คุณภาพคะแนนมาตรฐานระดับดีมาก มีทั้งหมด 4 แห่ง ระดับดี มีทั้งหมด 4 แห่ง ระดับปานกลาง มีทั้งหมด 5 แห่ง และระดับต่ำ มีทั้งหมด 6 แห่ง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1) ด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวพบว่า วัดมหาธาตุ เขาหลวงและถ้ำหลวง แหล่งผลิตตาลโตนด หาดเจ้าสำราญ พระนครคีรี พระรามราชินีเวศน์ และพระราชนิเวศน์มฤคทายวัน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพดีเยี่ยมในการด้านการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ในขณะที่ วัดคงคาราม วัดไผ่ล้อม วัดยาง วัดสระบัว วัดมหาสมณารามฯ และ วัดกุฎีบางเค็ม มีศักยภาพในการด้านการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวต่ำ

2) ด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยวพบว่า เขาหลวงและถ้ำหลวง หาดเจ้าสำราญ พระนครคีรี พระรามราชินีเวศน์ และพระราชนิเวศน์มฤคทายวัน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพดีเยี่ยมในการด้านการรองรับด้านการท่องเที่ยว ในขณะที่ วัดคงคาราม มีศักยภาพในการด้านการรองรับด้านการท่องเที่ยวต่ำ

3) ด้านการบริหารจัดการพบว่า วัดมหาธาตุ วัดกำแพงแลง วัดเขabanไดอิฐ วัดพระพุทธไสยาสน์ เขาหลวงและถ้ำหลวง แหล่งผลิตตาลโตนด หาดเจ้าสำราญ พระนครคีรี พระรามราชินีเวศน์ และพระราชนิเวศน์มฤคทายวัน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพดีเยี่ยมในการด้านการบริหารจัดการ ในขณะที่ วัดคงคาราม วัดไผ่ล้อม วัดยาง วัดสระบัว วัดมหาสมณารามฯ และ วัดกุฎีบางเค็ม มีศักยภาพในการด้านการบริหารจัดการต่ำ

4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น พบว่าไม่มีสถานที่ใดที่มีศักยภาพในระดับดีเยี่ยม ส่วนใหญ่มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นอยู่ในระดับต่ำ

2. การพัฒนาฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์สำหรับสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

จากการสอบถามข้อมูลของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วย นักท่องเที่ยว บุคลากรของหน่วยงานที่เป็นเจ้าของสถานที่ ประชาชนในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวสามารถนำมาสรุปเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และฐานข้อมูลที่สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้ดังนี้

1. สามารถใช้งานบนอุปกรณ์การสื่อสารแบบเคลื่อนที่ได้
2. มีตำแหน่งของสถานที่ท่องเที่ยวบนแผนที่ เพื่อให้ทราบตำแหน่งสถานที่ท่องเที่ยวอยู่บริเวณใด
3. มีรายละเอียดข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ เช่น รูปภาพ วิดีทัศน์ คำบรรยายเกี่ยวกับสถานที่หน่วยงานที่รับผิดชอบ ช่องทางการติดต่อ เวลาเปิด-ปิด รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. สามารถคำนวณระยะทางระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวได้ทั้งแบบจุดต่อจุด และแบบโครงข่ายตามที่นักท่องเที่ยวกำหนด
5. สามารถคำนวณเวลาที่จะใช้ในการท่องเที่ยวได้ตามที่นักท่องเที่ยวกำหนด ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสิ้นสุดการท่องเที่ยวของแต่ละวัน
6. สามารถเชื่อมโยงกับข้อมูลสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านของฝากและร้านของที่ระลึก เป็นต้น

7. สามารถแสดงเส้นทางและเวลาที่ใช้ในการเดินทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์กับแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่น และระหว่างแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์กับสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ

8. สามารถเพิ่มและการลบ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ได้

9. รองรับการเพิ่มและแก้ไขข้อมูลทางประวัติศาสตร์จากหลากหลายช่องทาง เช่น เรื่องเล่า ตำนาน ปรากฏชาวบ้าน บันทึก เป็นต้น

10. สามารถเชื่อมโยงกับข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้ QR Code

11. รองรับการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนทั่วไป ทั้งการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนข้อมูล รวมถึงการจำหน่ายผลิตภัณฑ์และการสร้างรายได้ให้กับชุมชน

12. รองรับการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

13. มีระบบการเรียนรู้และฝึกทักษะเพื่อการสร้างอาชีพให้กับชุมชน

จากข้อมูลที่ได้รับ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อใช้รองรับการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

3. การพัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์สำหรับสร้างแบบจำลองเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

จากการสอบถามความต้องการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ สามารถนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ระบบสารสนเทศ ซึ่งเป็นกลุ่มของโปรแกรมประยุกต์และฐานข้อมูล ประกอบด้วยระบบสารสนเทศ (MIS) ด้านต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS)

กลุ่มที่ 2 การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นกลุ่มของโปรแกรมประยุกต์และฐานข้อมูลขององค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนรู้ทั้งของผู้ปฏิบัติงานและประชาชน

กลุ่มที่ 3 สื่อสังคม (Social Media) และสื่ออื่น ๆ เป็นกลุ่มของโปรแกรมประยุกต์และฐานข้อมูลของการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งแบบสื่อสารทางเดียวและการสื่อสารแบบสองทาง

กลุ่มที่ 4 การแจ้งเหตุ รวมถึงการร้องเรียนและร้องทุกข์ เป็นกลุ่มของโปรแกรมประยุกต์และฐานข้อมูลในรูปแบบของการจัดการข้อมูลที่ได้จากการแจ้งเหตุ การร้องเรียนและร้องทุกข์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาและการจัดการปัญหา

ระบบดังกล่าว สามารถนำไปพัฒนาเป็นระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ภาคประชาชนได้ ซึ่งจะประกอบไปด้วยส่วนของโปรแกรมน้อย ดังนี้

1. ระบบการแจ้งเหตุ หรือการบันทึกข้อมูลสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

2. ระบบการจัดการองค์ความรู้ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

3. ระบบให้บริการและการสร้างรายได้ให้กับชุมชน

4. ระบบการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

5. ระบบการเรียนรู้และฝึกทักษะเพื่อการสร้างอาชีพให้กับชุมชน

6. ระบบการตรวจสอบและการติดตามเพื่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

จากผลของการออกแบบระบบสารสนเทศทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ได้เป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 การจัดการข้อมูลเชิงบรรยาย เป็นส่วนของการนำเข้าและแก้ไขข้อมูลเชิงบรรยายของสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

ส่วนที่ 2 การจัดการข้อมูลภาพ เป็นส่วนของการนำเข้าและแก้ไขข้อมูลภาพของสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ทั้งข้อมูลภาพถ่าย ภาพวาด และวีดิทัศน์

ส่วนที่ 3 การจัดการข้อมูลแผนที่ เป็นส่วนของการนำเข้าและแก้ไขข้อมูลภาพของสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ทั้งในส่วนข้อมูลแบบจุด แบบเส้น และแบบรูปปิด แล้วนำไปแสดงผลบนแผนที่

ส่วนที่ 4 ระบบการคำนวณและจัดเส้นทางท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เป็นส่วนของการสืบค้นข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และการคำนวณหาเส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่าถึงแม้จังหวัดเพชรบุรีจะมีสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่มากมายและหลากหลาย แต่ยังคงขาดการบูรณาการที่เชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมต่างๆ และสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลกันได้ทั้งจังหวัดทั้งนี้ภาครัฐ เอกชน ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะต้องช่วยกันวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น ส่วนในเรื่องการวิจัยและพัฒนารูปแบบการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดเพชรบุรีด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้วิจัยยังพบปัญหาเรื่องการจัดเก็บรายละเอียดของข้อมูลภายในพื้นที่เนื่องจากรายละเอียดข้อมูลมีจำนวนมากและต้องการความร่วมมือกับเอกชนและประชาชนอย่างมากเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกชัย กกแก้ว จุฑาทพร เกสร อดิศร รัชนิพนธ์ แสงดาว วงศ์สายและ นพชัย วงศ์สาย (2559) ได้วิจัยเรื่อง แอปพลิเคชันเพื่อบูรณาการข้อมูลการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตโดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ได้นำเสนอในรูปแบบการบูรณาการ ข้อมูลตำแหน่งทางภูมิศาสตร์สถานที่ท่องเที่ยว ข้อมูลจากเว็บไซต์ โซเชียลมีเดีย เฟสบุ๊ก ร่วมกับการศึกษาวิจัยรวบรวมและกลั่นกรองข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เหล่านั้น ก่อนเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณะ และการศึกษาวิจัยโดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อผลิตผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ในการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต บนพื้นฐานข้อมูลที่เชื่อถือได้ (Data Reliability) มุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวรับรู้เรื่องเล่า หรืออัตลักษณ์และวิถีชีวิตชุมชนในสถานที่ท่องเที่ยว และสะท้อนความรู้สึกรักความประทับใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่นั้น เพื่อกระตุ้นให้เกิดการกลับมาเยือนหรือบอกต่อกับคนที่รู้จัก ความประทับใจหรืออัตลักษณ์เหล่านี้สามารถใช้เป็นจุดขายของสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ ได้ ดังนั้นผู้ที่สนใจทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปสู่การวางรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนต่อไป

ดังนั้นภาครัฐจะต้องให้การสนับสนุนการร่วมมือจัดทำฐานข้อมูลเพื่อให้ข้อมูลในการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

5.3.1 การจัดเก็บฐานข้อมูลจะต้องครอบคลุมรายละเอียดมากกว่านี้โดยเฉพาะข้อมูลด้านสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยว ซึ่งยังไม่มีหน่วยงานใดจัดทำฐานข้อมูลดังกล่าวไว้

5.3.2 สามารถนำระบบสารสนเทศที่พัฒนาไปเป็นตัวต้นแบบเพื่อต่อยอดในการวางแผนการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นได้

5.3.3 สามารถนำระบบสารสนเทศที่พัฒนาไปขยายพื้นที่ศึกษาเพื่อให้สามารถใช้ในการสืบค้นและวางแผนการท่องเที่ยวที่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัดและทั้งประเทศไทย

5.3.4 สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งนอกจากการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานแล้วควรมีการพิจารณาในเรื่องจำนวนนักท่องเที่ยวในรอบ 1 ปี และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่ได้มาเที่ยวสถานที่นั้นๆด้วย

5.3.5 ผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นนำมาจัดทำเป็นนโยบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวได้ดังนี้

1) ด้านนโยบายของผู้บริหาร

นโยบายของผู้บริหารในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้เกิดการสร้างเครือข่ายการพัฒนาชุมชนและการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้การขับเคลื่อนนโยบายจะต้องสร้างแรงจูงใจทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่และประชาชนให้เห็นความสำคัญ ยอมรับ และให้ความร่วมมือในการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการสร้างเครือข่ายการในด้านต่าง ๆ โดยผ่านกระบวนการให้ความรู้ ศึกษาดูงาน และฝึกอบรมการใช้งานแก่เจ้าหน้าที่ และสมาชิกของชุมชนทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่ผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนเพื่อให้มีความชัดเจนในการนำเทคโนโลยีและการสื่อสารไปใช้เพื่อพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนต่อไป

2) ด้านงบประมาณ

ในการจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารภาคประชาชน นั้น จากผลการศึกษา ได้เสนอแนะเทคโนโลยีไว้หลากหลายรูปแบบเพื่อให้เลือกและตัดสินใจที่จะพัฒนาต่อยอดสำหรับใช้งานตามความเหมาะสมและความต้องการ เนื่องจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีมูลค่าในการลงทุนค่อนข้างสูง ทำให้เป็นอุปสรรคในการดำเนินการ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจต้องวางแผนในการจัดทำงบประมาณตามลำดับความเร่งด่วนของปัญหาและความต้องการของผู้ใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวและให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง โดยในส่วนที่มีงบประมาณค่อนข้างสูงนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจพิจารณาแบ่งระยะเวลาดำเนินโครงการออกเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมต่อไป